

Hörselskadades Riksförbund
Box 1068, 164 25 Kista
tel: +46 (0)8-457 55 00
e-post: hrf@hrf.se
webb: hrf.se

2024-10-21

Socialförsäkringsminister Anna Tenje
Socialdepartementet
Regeringskansliet, 103 33 Stockholm
socialdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Stärk arbetslinjen – rätta till brist i förordningen som styr hörselskadades tillgång till arbetshjälpmedel

Hörselskadade riskerar i dag stress, sjukskrivning och utslagning från arbetsmarknaden på grund av att Försäkringskassan, FK, nekar dem nödvändiga arbetshjälpmedel.

Orsaken är den förordning som styr bidrag till arbetshjälpmedel för syn- och hörselskadade (Förordning 199:1046) och som beslutas av regeringen. Där görs en uppdelning mellan hörselskadades vardagsliv och arbetsliv. Om FK anser att en sökandes hörselnedsättning är så stor att hjälpmedlet också kan vara till nytta utanför arbetsplatsen avslås ansökan. I stället hänvisar FK till regionen, trots att regionernas hörselvård saknar sådana resurser och i stort sett aldrig bekostar arbetshjälpmedel för hörselskadade.

Följden av detta är att de som hör sämst och är i störst behov av stöd hamnar mellan stolarna och lämnas utan arbetshjälpmedel.

Förödande konsekvenser

De negativa effekterna av den otydliga ansvarsuppdelningen förstärktes 2018. Då underkände Kammarrätten i Sundsvall Försäkringskassans beslut att bevilja hörselskadade hjälpmedel för möten med fem-sex deltagare, med hänvisning till gällande förordning.

Detta har fått förödande konsekvenser för många hörselskadade. Jurister, IT-chefer, småföretagare, ekonomiassistenter och många, många andra runt om i landet sliter med att klara sina jobb, för att de har nekats de hjälpmedel de behöver i sitt arbete.

Det är vår bestämda uppfattning att detta aldrig var lagstiftarens mening, när Försäkringskassan fick i uppdrag att hjälpa hörselskadade med arbetshjälpmedel.

Växande problem

Vi skrev till dig om dessa problem i december 2022. Vi gladdes över att du kort därefter, i radions Ekosändningar, förklarade att reglerna för arbetshjälpmedel ska ses över och tillade att ”jag lovar att återkomma så snart jag kan i de här frågorna”.

Mer än ett år och tio månader senare väntar vi fortfarande på att regeringen ska agera.

Vi konstaterar att problemen inte bara kvarstår, utan tycks öka. Antalet ansökningar och andelen bifall/avslag varierar från år till år, men andelen avslag låg under första halvåret i år på 29 procent, vilket är den högsta nivån hittills.

Tendensen är för oss tydlig: Avslag har blivit allt vanligare under de senaste åren, trots att behovet av arbetshjälpmedel är minst lika stort som tidigare. Detta beror med stor sannolikhet på Försäkringskassans ändrade arbetssätt efter den kammarrättsdom som nämns ovan.

Vi får samtidigt oroande signaler om att regeringen verkar godta denna utveckling. I statsbudgeten för 2025 anslås endast 114 miljoner kronor till den utgiftspost där bidrag till arbetshjälpmedel dominerar – en nedskärning med 15 miljoner kronor.

Inte förenligt med arbetslinjen

Den nuvarande utvecklingen står i bjärt kontrast till regeringsförklaringens ord, att ”alla som kan arbeta ska arbeta”. Än en gång vänder vi oss därför till dig som ansvarig minister och undrar vad som hände med löftena om att snabbt täppa till hål i regelverket?

Stora delar av arbetsmarknaden präglas i dag av arbetskraftsbrist. Trots att Sverige upplever en lågkonjunktur misslyckas vart fjärde försök till nyrekrytering hos privata företag, enligt Svenskt Näringsliv. I offentlig verksamhet är problemen ofta än större. Och de demografiska förändringar som sker pekar mot större, inte mindre, problem.

Mot den bakgrunden är det samhällsekonomiskt förnuftigt att se till att personer med hörselnedsättning får det stöd och de hjälpmedel de behöver för att kunna delta i arbetslivet. Att leva upp till ambitionen att personer med funktionsnedsättning ”fullt ut ska kunna delta i samhällslivet”, som det heter i 2023 års regeringsdeklaration, är ett allmänintresse.

Eller som Arbetsförmedlingens generaldirektör, Maria Hemingsson Hemström, nyligen uttryckte det: ”Det är vår uppfattning att personer med funktionsnedsättning kan bli en del av lösningen på den kompetensbrist som råder i flera branscher”.

Förhindra ohälsa och utslagning

Fler än 700 000 personer i yrkesverksam ålder har en hörselnedsättning. Många av dem vänder sig någon gång under sitt yrkesliv till Försäkringskassan för att få de hörhjälpmedel de behöver för att kunna fortsätta yrkesarbete. Att se till att de får detta stöd är en både självklar och kostnadseffektiv åtgärd för en regering som tydligt förespråkar ”arbetslinjen”, att alla som kan arbeta ska kunna göra det.

Så varför dröjer åtgärder? Varför har regeringen inte redan justerat den förordning som styr Försäkringskassans bidrag till arbetshjälpmedel?

Vi uppmanar dig att som socialförsäkringsminister agera skyndsamt för att förhindra att fler hörselskadade drabbas av ohälsa och trängs ut från arbetsmarknaden. Det finns ingen tid att förlora.

Förhindra ohälsa och utslagning

Vi konstaterar att Arbetsförmedlingen inte tillämpar den godtyckliga uppdelning i "arbetsliv" och "vardagsliv" som FK gör. Anser Arbetsförmedlingen att hjälpmedlet behövs i arbetet beviljas det, den sökande hänvisas aldrig till regionen.

Eftersom Arbetsförmedlingen också ansvarar för hjälpmedel under en arbetssökandes första år på ny arbetsplats kan konsekvenserna av de olika bedömningsgrunderna bli absurda. En person som efter 11 månader på nytt arbete har behov av ett visst arbetshjälpmedel kan få det av Arbetsförmedlingen. En kollega med samma typ av hörselnedsättning som efter 13 månader på nytt jobb söker bidrag hos Försäkringskassan till samma arbetshjälpmedel får däremot avslag.

Regeringen måste ta ansvar för att dessa statliga myndigheter tillämpar samma principer och bedömningsgrunder samt att båda lever upp till sitt uppdrag, att se till att hörselskadade får de arbetshjälpmedel de behöver för en fungerande arbetssituation.

Önskemål om samtal

I december 2022 bad vi om ett möte med dig, i din egenskap av ansvarig minister, men fick aldrig något svar.

Vi upprepar därför vårt önskemål att träffa dig, för ett samtal om bristerna i Försäkringskassans hantering av arbetshjälpmedel, de allvarliga konsekvenserna för yrkesverksamma med hörselnedsättning samt vad som behöver göras för att komma till rätta med problemen. Med ganska enkla åtgärder kan regeringen skapa stora förbättringar – och vi berättar gärna hur.

Vi ser fram emot ditt svar!

Vänliga hälsningar,
Hörselskadades Riksförbund (HRF)

Ulf Olsson
förbundsordförande

Kopia på denna skrivelse skickas till:
Socialförsäkringsutskottet
Arbetsmarknadsutskottet